

GERA

Nije posebno otmeno ni ukusno preturati po godinama vlastite intime. Ali osmeh Dušana Gerzića iz mog dvorišta s početka osamdesetih obavezuje me isto koliko i naš zajednički zavičaj. To podrazumeva priču o jednom iz niza gromadnih talenata rasutih na sve četiri strane sveta, gde duvaju vetrovi drugačiji od košave i topčiderca, naših valcera, naših mera različitosti i radoznalosti.

Taj greben koga zovemo Topčidersko brdo sve sa Dedinjem, prvi vis na Balkanu važan toponim naše geografije duha, jednom je davno, pošto se panonsko more uvuklo u sebe, zauvek sazdan od čistih maštarija. Zato se na njegovim mnogim adresama uvek nešto dodatno kazuje, bolno prećutkuje ili ostaje da vrisne u boljim vremenima. Potez, boja i atmosfera, što Bora Gerzić misli da su presudni kvaliteti koje je njegov brat Dušan zvani Gera poneo iz atlasa svog odrastanja, nisu slučajno nabrojani tim redom. Brdske kote, omeđane potezom Puškinove gde je stariji kolega Đorđe Popović, slikar sa diplomom iz Venecije i Rima, osnovao prvu bit grupu, Mila Milunovića sa Slikarskom akademijom, Petra Čajkovskog gde se išlo u školu, Vase Pelagića na čijem je gornjem kraju povučeno stvarala Isidora Sekulić, do iste adrese u Istarskoj gde su Gerzići živeli u prizemlju kuće u čijem je potkrovlju stanovala i radila velika Zora Petrović, pa sve poviše preko Tolstojeve Milunovča i Tase Mladenovića i Iličičeve Petra Lubarde, do srednje dizajnerske škole na Dedinju, imaju bitnu važnost. Carski valeri topčiderskih boja i nijansi su radost na kojoj su odgajene mnoge velike slikarske fantazme, a atmosfera koja je definisala Geru, od visokointelektualnog porodičnog gnezda, preko generacijskog komšiluka koga su sačinjavali Goran Vejvoda, Slobodan Cicmil, Milan Mladenović, Mira Mijatović i Vukica Mikača, morala je da ostavi više i sudbonosnije od običnog traga.

Dušan Gerzić Gera rođen je 1961. Tri godine pošto je umrla Isidora Sekulić, dve godine pre nego što je napravljena prva bit grupa u kraju (Beduini), u danima kada se Peđa Ristić zvani Isus spustio do Save da gradi svoje sojenice i osniva društvo prijatelja velikih beogradskih reka da bi čuvao čudne i sumnjive artistske pojave oko Mediale, u vreme kada su prvi mangupi iz komšiluka pošli da krče puteve sreće po Evropi. Jer radoznalost je oduvek istinski barjak Brda. Na tragu takvih primera Gera će kasnije poneti i proslaviti naše drske uzdahe i mirise mladih godina.

Kao mladi čovek neverovatne energije umeo je svuda da pođe i stigne. Studirao je dizajn, disao Beograd punim plućima, svirao bubnjeve, radio kao di-džej, predvodio VIA Talas, vozio velike motore, oslikavao tela članova EKV, organizovao upade na žurke od Senjaka do Novog Beograda, neumorno jurio cure.

On je dete, čudo i ishodište beogradskog talasa, bolje reći svitac sa vrha magičnog gejzira; izašao iz pukotine starih vrednosti i nove vizuelnosti, i osećajnosti koja je tada bila zahtevnija od svakog rama na koji se zatezalo slikarsko platno, papira po kojem se crtalo, tela na kome su se farbali tajni hijeroglifi, ili zvuka koji je šikljao iz gradskog asfalta. Gera je voleo da gluvari, znajući da je stvar u detaljima, i bio deo šarmantnog Beograda u svetskim tokovima, dok je trotoare grada tretirao kao veliki moderni salon, a njihovu čaroliju poneo je kao prtljag za kasnije životne avanture. Njegova pozitivna i raskošna pojava zapravo je neponovljiv performans, trijumf usamljenosti u gužvi, vešta izmaknutost od strogosti škole i njenih kanona.

Neodoljivo je težio da bude prisutan u svemu što je tražilo učešće. S velikom cegerom energije špartao je gradom afirmišući novu poetiku svoje generacije, ali i Beograda s početka osamdesetih. Pripadao je onima što nisu znali da se štede. Oličenje svega što je duh vremena podrazumevao: muzike, fotografije, mode, pojavâ, crteža, tatua, učestvovanja u događanjima. Kada je završio Fakultet likovnih umetnosti, znao je da ga život i umetnost teraju u svetske prestonice, jer je dovoljno pesama i slika sazrevanja već imao u glavi. Nije pripadao školi, pravcu, pokretu – bio je i ostao autentično svoj, znajući da savršenstvo nije u običajima nego u neočekivanom skladu starih stvari i novog. Vizuelnost potkulture: grafita, tatua, crtanja po koži, stripa i roka uneo je u ličnu umetnost savršeno svestan gustine svojih kostiju i snova. Prvu samostalnu izložbu priredio je u Njujorku, gde osim svog komada Vizantije i evropske egzotike svetu prvi predstavlja otvorenu slutnju raspada udaljene Otadžbine.

Kako nijedna azbuka na svetu nije moguća od jednog slova, tako je različitost moćna zastava slobode. Kako se neposrednost, kao i tik, kašalj ili siromaštvo, ne mogu sakriti, tako se pravi talenat ni maljem ne da izbiti iz umetnika. Gera nije pripadao redu poklonika opštih mesta; naprotiv, u svakom izazovu umetnosti tragao je za svojom pozicijom. Njegovim crtežima i slikama se putovalo, njegovi stvorovi i bikovi nosili su oplemenjen prastrah. Bio je originalan, neponovljiv. Sa švedskog stola umetnosti prisvojio je drskost da ostane ličan – nomad bez definitivnog odredišta u potrazi za autentičnim svetom čiju će putanju karakterisati raznovrsni i raznorodni tragovi. Nesputani šareni fragment Beograda, namerno je i uredno, kao i svaki gradski mangup od formata, propuštao svoje svetske šanse. Znajući da je dvadeseti vek beznadežna, konačna kompilacija, hrabro je kroz svoje delo sumirao iskustva evropske civilizacije, lične korene, veliko znanje i svoju posebnost. Pri tome, za njega je sve bilo preko reda, munjevito, solistički opasno i nepredvidivo.

Široki raspon Gerinih umetničkih radova danas obnavlja snažan utisak o autentičnom predstavniku generacije radoznalih umetnika što je u promenama razvezanih osamdesetih dala nemerljiv doprinos u definisanju estetičke i duhovne fizionomije vremena Beograda; Gera je to isto ponosno preadresirao u Njujork, Toronto i Pariz. Na njegovim radovima mogu se primetiti uticaji umetnika bliskog nerva iz nekih ranijih vremena, verovatno zbog kratkotrajnog kursa u Veličkovićevoj postakademske pariskoj klasi, momenti „slikarstva okrutnosti“, ali i beogradske Mediale pedesetih. Kakav epilog: Šejka, Tošković, Dado i Glavurtić, dopunjeni atmosferom Gerinog vremena – grafitima, kolorističkom ekspresijom i mešanjem nedodirljivih civilizacija: rokenrola, splina Pariza, vizantijskog plavog traga i dva milenijuma Evrope u sudaru s njujorškim ikonama Novog sveta – to je vrednost koja zaslužuje dodatna razmatranja. Gera je dosegao neočekivane kombinacije sanjanog i stvarnog, rezonskog i spiritualnog, fizičkog i metafizičkog, ostavljajući iza sebe setni dokument za nova tumačenja kraja prošlog veka.

Taj kraj dvadesetog veka i celog milenijuma bolni je psihodelični epilog naših iskustava, mahom gubitničkih. Predeo dragih žrtava je ogroman. Miri, VD-u, Milanu, Bojanu, Subi, Čavketu, Gera se pridružio naglo i neočekivano. Osvojivši na svoj način Njujork i Pariz, zauvek je nestao u Beogradu 1998.

Na reveru života nosio je višebojnu ružu radoznalosti. Takva oduvek, i dan-danas, raste na Brdu njegovog detinjstva. Ako je jedna raskošna prča surovo prekinuta – ostaje vreme da Gerinu ostavštinu optoči sjajem koji zaslužuje. Sjajem naknadne pravde.

Petar Peca Popović (2011)